

DEZINFEKCE

DEZINFEKCE = soubor opatření ke zneškodňování mikroorganismů pomocí fyzikálních, chemických nebo kombinovaných postupů (které mají přerušit cestu nákazy od zdroje ke vnímavé fyzické osobě)

A) **chemická** – použití chemických látek, majících dezinfekční účinek podle návodu výrobce

B) **fyzikální** – působení vyšší teploty (nad 90°C)

C) **kombinovaná** – kombinace teploty a dezinfekčního prostředku

DEKONTAMINACE = proces usmrcení, anebo odstraňování znečišťujících látek a mikroorganismů z ploch a předmětů

Dle výsledného stupně čistoty se dělí:

- mechanická očista – dezinfekce – dvoustupňová dezinfekce – vyšší stupeň dezinfekce – sterilizace

Mikroorganismus = mikrobiologická jednotka schopná pomnožování nebo přesunu genetické informace

REZISTENCE = odolnost mikroorganismu vůči dezinfekčnímu prostředku

Expoziční doba (doba expozice) = časový úsek, po který musí dezinfekční prostředek působit na dezinfikovaný předmět, aby byly zničeny výrobcem deklarované mikroorganismy

Mechanická očista (sanitace) = soubor postupů, které snižují a odstraňují anorganické i organické nečistoty a biofilmy z ploch a předmětů

- jedním ze základních opatření k zabránění škodlivého působení mikroorganismů je sterilizace, dezinfekce, sanitace,...
- provádění sterilizace a dezinfekce je nedílnou součástí protiepidemického režimu ve zdravotnických zařízeních a v oblastech, kde se provádí činnost epidemiologicky závažná (zařízení péče o tělo, farmaceutická výroba, potravinářská výroba,
- jsou to opatření, která zamezují dalšímu přezívání choroboplodných zárodků a předmětech, plochách a pokožce
- správné provádění dezinfekce předmětů, rukou, sterilizace ...- omezení šíření infekčních onemocnění, vzniku nozokomiálních nákaz a snížené riziko získání profesionálních nákaz
- sterilizaci a dezinfekci provádějí proškolení zdravotničtí pracovníci, dezinfekci a úklid i v jiných oblastech pracovníci, kteří absolvovali zvláštní školení

Požadavky na dezinfekční prostředky:

- dezinfekční prostředky se vybírají podle:
- dezinfekční účinnost přípravku - baktericidní, bakteristatický, virucidní, sporicidní,.....
- doba působení
- vliv na dezinfikovaný materiál a prostředí
- způsob použití
- zápach
- toxicita a dráždivost pro lidi a zvířata

- zanechávání toxických reziduí
- vhodné balení, dávkování, skladování
- stabilita pracovních roztoků
- biologická odbouratelnost
- finanční nároky

- dezinfekční prostředky – vyráběny průmyslově – různé názvy a určení
Forma: tekutá, prášek, sprej (v tlakových lahvích)

- dezinfekční režim musí být součástí provozního řádu, postupuje se podle DEZINFEKČNÍHO PLÁNU
- je nutné důkladně si prostudovat návod pro použití dez.přípravku a dle návodu postupovat

Nejčastěji se ve zdravotnických zařízeních čistí a dezinfikují:

- **ruce personálu**
- **přístroje a zařízení**
- **nástroje**
- technologická zařízení
- podlahy a stěny
- nábytek, předměty ze skla, gumy, kovu, umělých plastických hmot
- vany, umývadla, výlevky, WC,..
- textil, úklidové pomůcky

Způsoby provádění chemické dezinfekce:

1. ponořením
2. otřením
3. postřikem
4. odpařováním par dezin.roztoku (páry Persterilu)

Informace o dezinfekčním prostředku:

- oblast použití (zda je určen k dezinfekci rukou, ploch, podlah, předmětů, nástrojů,...)
- spektrum účinnosti – baktericidní, virucidní,.....
- chemické složení – účinné látky

Účinná koncentrace pracovních roztoků:

- koncentraci udává výrobce většinou v %, nebo v počtu tablet do odpovídajícího množství vody v litrech
- návod výrobce je klíčový, je uveden na etiketě nebo v propagačním materiálu
- přípravky, které nejsou schválené hlavním hygienikem ČR, se nesmějí používat

Ředění dezinfekčních přípravků – příprava pracovních roztoků:

- je vhodné používat dávkovací tabulku (předcházení omylu ze špatného výpočtu)
- dezinfekční přípravky se považují za **100%**, z toho vychází i jejich ředění na pracovní roztoky
- ředění se musí provádět s maximální pozorností – přesně odměřovat!
- ředění se provádí v pořadí – VODA, DEZINFEKČNÍ PROSTŘEDEK, ředíme studenou vodou

Při nižší koncentraci než stanovil výrobce:

- zůstane dezinfikovaný předmět kontaminovaný a jeho prostřednictvím může dojít k přenosu nozokomiální nákazy
- vznikají podmínky pro vznik rezistence mikroorganismů vůči dezin. prostředku

Je-li koncentrace naopak vyšší, vzniká nebezpečí:

- poškození zdraví personálu
- poškození dezinfikovaného materiálu

CO NENÍ PONOŘENO, NENÍ DEZINFIKOVÁNO!!!

- množství dezin. roztoku a velikost nádoby musí odpovídat rozměrům dezinfikovaných předmětů – ty musí být do roztoku zcela ponořeny!

- **mytí a dezinfekce rukou** je jedním z nejzákladnějších a nejúčinnějších opatření v prevenci nozokomiálních nákaz
- zdravotník by si měl ruce vždy dezinfikovat: po kontaktu s každým pacientem, po manipulaci s biologickým materiálem a použitým prádlem, před kontaktem s pacientem, po užití toalety,.....

Dezinfekce nástrojů:

- nástroje je nutno dekontaminovat ihned po použití ponořením do dezin. prostředku – dodržet dobu expozice – mechanicky očistit – opláchnout pitnou vodou – před sterilizací nástroje čisté a suché - sterilizace

Kritické body – nejčastější chyby při provádění dezinfekce:

- ❖ nepřesné odměření množství koncentrátu
- ❖ nepřesné odměření množství vody
- ❖ ponoření není důkladné
- ❖ hadice nenaplněné dezin. roztokem
- ❖ vkládání mokrých předmětů – roztok se naředí, koncentrace přestává být účinná
- ❖ nedodržení doby expozice
- ❖ nepodceňovat možnost záměny DP
- ❖ pozor na podobné názvy i balení DP
- ❖ pracovat v rukavicích!

Zdroj:

KELNAROVÁ Jarmila a kolektiv. *Ošetrovatelství pro zdravotnické asistenty 1. ročník*,

GRADA Publishing 2009, ISBN 978-80-247-2830-8.